

ЦАНА 50 Н. ФЭН. — PREIS 50 Pf.

ERSCHEINT VIERTELJÄHRLICH 3 MAL MINDESTENS

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE”DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND”THE BELORUSSIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND”

№ 3—4 (617—618)

Сакавік 1964

ГОД ВЫДАНЬЯ 18

Зварот Прэзыдэнта Рады БНР Інж. М. Абрамчыка

ДАРАГІЯ СУРОДЗІЧЫ, БЕЛАРУСКІ
НАРОДЗЕ!

Сёлета 25-га Сакавіка мы ўрачыста азднаем 46-ыя ўгодкі абвешчаньня Незалежнасці Беларусі.

46 год таму Рада Беларускай Народнай Рэспублікі, выконваючы волю Першага Усебеларускага Кангрэзу, на сваім гісторычным паседжаньні ўнашы з 24-га на 25-га сакавіка, на до-світку а 6-ай гадзіне прыняла пастанову: «Ад гэтага часу Беларуская Народная Рэспубліка, аўшыгача ўсіх і незалежнай дзяржавай», што «съкідаецца апошніе ярмо, накіненея калісь расейскімі царамі на наш вольны і незалежны Край».

Тae-ж раницы, калі жыхары Менску, старыя і малыя, час ад часу ўглядзяліся ў неба, каб пабачыць першых вястуноў вясны: жаўранаку, буслай — яны спаткаліся з хорам звоніх галасоў хлапчукоў-газетчыкаў, вясеноў нябывалае, нікім з жывых дагутуя начутнае навіны.

Каліровыя плякаты, расклененія па ўсіх рабочых будынках у беларускай, польскай і расейскай мове, буйнымі літарамі прыцягвалі да сябе натоўпі народу.

Вестка аб абвешчанні Незалежнасці Беларусі бліскавічна разынелааслася па ўсіх іншых гарадох і сёлах. Была гэта асабліва радасная Вясна.

Тae-ж самае раницы паліці і телеграмы ўса канцы сьвету, паведамляючы абы тым, што Беларусь парвала ўсякія сувязі дзяржайной залежнасці ад Расеі, што анулюваючы ўсе міждзяржаўныя ўмовы і трактаты, падпісаныя дагэтуль усімі расейскімі ўрадамі і ад імя Беларускага Народу, што ад гэтага часу адзіна-праўным, аздіна-сувэрэнным гаспадаром на беларускіх этнічных землях зьяўляецца Народ Беларусі. Рушылі ў падрожжа пасланцы Ўраду БНР дзеля наладжання дыпламатычных дачыненій, арганізаўвання пасольстваў, місіяў, кансультатаў БНР.

Пасля паўтара стагодзьдзя найчарнейшага пэрыяду нашай гісторыі, найдзяўжайшай нашай нацыянальнай трагедыі, адкрываўся съветы, радасныя шляхах — новая эра дзяржаўна-незалежніцкага будаўніцтва.

Сувэрэннасць, воля беларускага народу не адпавядала адным плянам нашых адвечных ворагаў. Нэа-мафіўская імперыялістыя, ўцёкши ў страху зь Менску ад паўстанцаў БНР за шырокую нашу раку Бярэзіну, пачалі каваць новыя лініі няволі Беларускага Народу. Зразумеўшы, што ў далейшым змаганіі за авалоданье Беларусій неабходна зъяніць сваю тактыку, яны гарачкава пачалі вышукуваць беларускіх апартуністых — стаістых для запраектаванага, паслухманага ім, іншага «беларускага» ўраду.

Не знойшоўшы такіх шмат, яны ўсё-ж такі творцаў гэны «ўрад» з большынствамі расейскіх камуністік і I студзеня 1919 году таксама аўшыгачаючы «незалежную» Беларусь — «Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку», таксама як і БНР у беларускіх этнографічных межах. Гэтым сваім актам бальшавікі да сяньня «казыраюць» перад Беларускім Народам і ўсім съветам як найшчадрэйшым падарункам «вялікадушнага» расейскага народу, народу беларускому, які, маўляў, «ніколі дагэнуль у сваій гісторыі на мяў свае дзяржаўнасці»...

Дата I студзеня 1919 году ў гісторыі беларускага вызвольнага змагання, бяспречна, застанецца незабываюшай, але толькі ў сэньніе клясычнага прыкладу — бальшавік-расейскага падступніцтва, крывадушна, цынізму.

Але, Дарагія Суродзічы, барабанным троескамі свае прарапаганды і за-

саісці ім Прэзыдэнт ясна, як казаў наш Вялікі Купала. Не загніе край забраны, пакуль будуць людзі!..

У гісторыі людства здарылася неаднічы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыраны вычупаюць свой нямінучы канец. Страх перед няспынным напорам волі да свабоды з боку паняволеных імі народу, страх перад магутнай хвайлі вольнага духу

аднайчы, што доспяты, тыраны супраць волі народу, пры дапамозе тэро-ру, панавалі неікі час пад імі, але затым гінулі раптоўна, беспаворотна.

Крамлёўскія тыран

Яна ўваскрэсьне!

Калі 46 год таму, учаны з 24-га на рускае мовы побач зь іншымі. Гэта быў вялікі крок наперад. У Вільні пачала выходзіць два разы на тыдзень газета «Гоман», якая сабрала вакол сябе найлепшыя нацыянальныя сілы нашага народу пад тагачаснай нямецкай акупацыяй. Мы можам цяпер толькі падзіўляць съемеласьць нашых дзеячоў, якія, на гледзячы на акупацыйную цэнзуру, пакінулі нам запраўднае люстра тагачасных настаяў у акупаванай Немцамі частцы Беларусі.

І вось, у гэтых няспрыяльных умовах, на могучы спадзявацца на падтрымку збоку, тым больш на падтрымку суседзяў, што ўжо тады спрачаліся з праўла панаўнікі над нашым краем, Рада Усебеларускага Зьезду палічыла патребным і мэтагодным обесцвіць усяму сьвету, што Беларусь хоча і мусіць быць свабоднай, незалежнай дзяржаўай. Ці гэта было толькі авантурай жменкі «буружузных нацыяналістах», якія цяпер на ўсе лады прадстаўляюць бальшавікі, ці — абвешчаны Незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі было лягічным вынікам развіцця гістарычных падзеяў?

Каб адказаць на гэтае пытанье, нам на трэба кідацца ў эквілібрстыку марксістаўскай дыялектыкі. Факты — голыя факты — гаворць самі за сябе: гаворць пра тое, што абвешчаны незалежнасць Беларусі было падсумаваннем іх так доўгага, але плённага адраджэнскага працэсу, прысьпешанага падзеямі і сусветнай вайны.

Ня будзем тут доўга спыняцца над гэтымі падзеямі. Яны нам ведамы. Адзінам толькі галоўныя маменты.

Пра тое, што ў 1917-1918 годзе час аднаўлення дзяржаўнасці Беларусі насыцёў, сусветніць выдана ў той час адмысловая брашура ведамага гісторыка, нашага суродзіча прафесара Мітрафана Доўнтар-Запольскага. Ейны назоў — «Асновы дзяржаўнасці Беларусі». Дарэчы — ў «Малой Советской Энцыклапедіі» ні словам не ўспомінаецца, што Доўнтар-Запольскі — Беларус. Наадварот — там гаворыцца: «Доўнтар-Запольскі — расейскі гісторык». Вось што гэты «расейскі» гісторык пісаў у прыгаданай брашуры «Асновы дзяржаўнасці Беларусі».

«Імкненне да дзяржаўнай самастойнасці, умненне бараніць гэту самостойнасць, імкненне да свабоднага дзяржаўнага ладу з'яўляюцца асноўнай рысай гістарычнай мінувшись беларускага народа. І мы на ведаем другога славянскага племя, у якога-б гэта рыса настолькі яўна праявілася, як у нашых продкаў» (Гл. абмысловы артыкул В. Сянякевіча ў гэтым нумары газеты).

Але вернемся да палажэння Беларусі ў тых часах. Ужо ў 1915 годзе наш край быў падзелены лініяй нямецка-расейскага фронту. Такім чынам быў падзелены і нацыянальна-палітычныя сілы нашага народа. У акупаванай Немцамі частцы Беларусі беларускім палітыкам — так мы іх можам съмела называць — удалося дамагчыся ад акупантай раўнапраўнасці бела-

рускае мовы побач зь іншымі. Гэта быў вялікі крок наперад. У Вільні пачала выходзіць два разы на тыдзень газета «Гоман», якая сабрала вакол сябе найлепшыя нацыянальныя сілы нашага народу пад тагачаснай нямецкай акупацыяй. Мы можам цяпер толькі падзіўляць съемеласьць нашых дзеячоў, якія, на гледзячы на акупацыйную цэнзуру, пакінулі нам запраўднае люстра тагачасных настаяў у акупаванай Немцамі частцы Беларусі.

Гэтыя настроі можна сформуляваць кратка так: Беларусь мае права на самавызначэнне; варожасць да Палікай; культурная аўтаномія ў фэдэрациі з дзяржаўнай Рэсей.

Чаму варожасць да Палікай? Яны

пастараліся пра гэта самі. Ужо 6-га

красавіка 1917 году гэтае звана

«Дзяржаўная Рада Польшчы апублі

кавалі дэкларацыю, на якой выказа

ліся дамаганыя валодавцы Беларусі

на, маўляў, гістарычных падставах.

Пры гэтым аб беларускіх тэрыторыях гаварылася, як абы некім аморфным целе, хоць і быў на дэкларацыі

фразы аб «ушанаванні волі народа», што празвязаоць на гэтых землях.

Дэкларацыя гэтае не магла ня вyclі

каць абурзенія ўсіго беларускага на

цыялінага актыву.

Характэрнае тое, што ў той час —

у пачатку 1917 году — беларускія дзеячы з'яўжалі, што нацыянальнае пытанне можа быць развязанае пры

захаваныі федэральных сувязяў з

Рэсей. Вось што гаварылася ў праграме Беларускага Нацыянальнага

Камітэту, створанага ў выніку зъезду

беларускіх дзеячоў, што адбыўся 25-

га сакавіка 1917 году:

«Прызнаючы найлепшай формай

дзяржаўнага ладу Рэсеі федэральная

дзяржаўнай рэспубліку — зъезд

лічыць патрабай аўтаномнае адбудаваныне Беларусі ў граніцах Рэсеі, у

якіх быў-б забяспечана вольнае

развязаць і поўная праўы іншым на-

родам, жывучым на Беларусі».

Гэткае-ж, прыблізна, думкі трывма-

ліся спачатку і беларускія дзеячы ў

Вільні. Але хутка пачалі зарысоў-

вацца выразна незалежніцкі тэнден-

цы. У пачатку травеня 1917 году ў

передавым артыкуле газеты «Гоман»

высоўваецца дамаганыя склікаць ус-

таноўцы сойм Беларусі, які-б абвесь-

ці ў незалежнасць нашай Бацькаў-

шчыны.

Ілюзіі аб магчымасці федэрациі з

Рэсей на прынцыпе раўнапраўнас-

ці быў-б канчальна разъбіты толькі

тады, калі Рэсейскі Тымчавысав Урад

приняўшы беларускую дэлегацыю на

чале з Цывікевічам, на выявіў най-

меншага жадання задаволіць наўеў у

мінімальнай ступені дамаганыі аўта-

номі Беларусі. Беларускім дзеячом

сталася яснъ, што адзіны шлях для

беларускага народа забяспечыць са-

бе волю й справядлівасць — гэта

поўная незалежнасць. Акт 25-га Сак-

авіка і быў вынікам гэтага перака-

нале з'яўліўся ў адукацыі

адзінам толькі галоўным падзеямі

і падзеямі падзеямі

Літаратурны Дацатак

P. Крушина З кнігі «Хвіліна роздуму»

Беларускі паэта Рыгор Крушина падрыхтоўвае да выдання трэйці зборнік паэзіі пад назовам «Хвіліна роздуму». Аўтар ветліва згадзіўся пазнаёміць чытачоў «Бацькаўшчыны» зь некалькімі вершамі, якія маюць увайсыці ў новы зборнік.

ХВІЛІНА РОЗДУМУ

Душа распусыцца ў пустечы, —
Тады згушчаецца туман,
І ўсе звініца навокал речы,
Як недарочны вечны зман.

Тады над съветам ілюзорным
Чужая думка сном пльыве.
І верш карункам шматувзорным
Зіхціць у цымляным харастве.

І я паперы ліст камечу...
Ня бачу радасыці ў радкох.
Малюся шчыра, каб пустечу
Ператварыць у сад мой Бог.

Той сад прыгожых лятуценіяў!
Там съпесыць песніямі плады,
Там дух імкненіяў і хаценіяў
Непераможны, малады.

Хвіліна роздуму ў зацішшы.
Я маю муки, грэх такі —
Мая душа пазму піша,
А я бяру на ўсе радкі.

Я з ТАБОЙ ПЯЮ

Я гляжу на мілую маю
І чульіва край мой пазнаю;
У цабе бялявая каса,
А я ў думках кужаль расчасаў.

Мне здаецца, у вачох тваіх —
Сіні цьвет валашак паяльных.
Ты ўзбудзіла песніяй мой пакой.
Дзе-же мая цівярозаесьць і спакой?

Я хмялею ўцешна бязь віна.
Ці на ў гэтым ёсьце тваі віна?
Я ўкленчыў... Я з табой пяю.
Бацькаўшчыну ў мілай пазнаю.

УДВАЕХ

Мой вечар сноў і ўцех,
Дажынкі з роднай нівы!
На пешчах плашча съмех,
Твой съмех гарачы, кілівы.

Съмяшися ты, што лёс
Малодзіць наша цела.
Пачуцьці ўсе ўнахлест, —
Гарэзіць закарцела.

В. ПАНУЦЭВІЧ

Горадзеншчына ў нацыянальным руху ў 1918-1919 гадох

I. ГОРДНЯ — СТАЛІЦА ВЫЗВОЛЬНАГА БЕЛАРУСКАГА РУХУ

Так як у мінушчыне, Горадня адыгрывала сваю ролю і ў перыяд самастаўленення народаў ды ўзнаўленення нашай дзяржаўнасці — Беларускай Народнай Рэспублікі. Найменна ў 1918-1919 гг. Горадня стала сядзібай ураду БНР і Беларускага Міністра пры жамойцкай дзяржаве, і месцам тварэння сваіх збройных сілай пасля таго, як скапітулювала Нямеччына і бальшавікі занялі бальшыню беларускай тэрыторыі з Менскам і Вільнем.

Горадня перад Першай Сусветнай Вайной была сталіцай Горадзенскай губерні, якая займала 34.060 квадр. вёрст з наступнымі паветамі: Горадзенскі, Берасцейскі, Беластоцкі, Бельскі, Ваўкавыскі, Кобрынскі, Пружанскі, Слонімскі і Сакольскі.

Перад вайной, пачынаючы ад 1913 году, царскі ўрад пабудаваў вакол Горадні 12 фортав і ваянных умацаваньняў, творачы з Горадні цівярдыню.

Немцы ад самага пачатку сваёй акупацыі Горадзеншчыны і іншых земляў Беларусі няпрыхільна пастаўліся да справы аднаўленення беларускай дзяржаўнасці. Заняўшы беларускія землі, яны Сувалышчыну і Ломжыцу далучылі да Усходняе Пруссіі, а на рэшце землі ўстановілі акупацыйную ўладу «Обрэйт», якая абыймала трох правінцыі: «Мілітэрфэрвалтунг Літаўэн», «Мілітэрфэрвалтунг Курлянд» і «Мілітэрфэрвалтунг Бялісток-Гродно». Як у Горадні, так і яго ваколіцах стаяла многа нямечкага войска.

Немцы ад самага пачатку сваёй акупацыі Горадзеншчыны і іншых земляў Беларусі ды разбудавалі, аднак на ў Горадні, але ў Беластоку ўтварылі «Мілітэрфэрвалтунг Бялісток-Гродно». Як у Горадні, так і яго ваколіцах стаяла многа нямечкага войска.

У акругу «Курляндія» немцы ўлучылі Дзівінск і беларускую Латгалію. З гэтых дзівінскіх акругаў яны меркавалі зрабіць нямечкія правінцыі ды засяліць шчыльна Немцамі. Акруга «Бялісток-Горадня» мела быць у рэзэрве, як аб'ект ганд-

Ты падымаш чалавека
І ў съвет загадваеш ісьці.
Ты лечыш хворага спрадвеку,
Б'еш злога ворага ў жыцці.

І звязаш яснай бліскавіцай,
І вееш щёплаю вясной...
Вянком па съмерці будзеш віща,
Гарэць агнём, жыцьцём і мной.

НА МАСКАРАДЗЕ

На блудным балі блазнаў
Саброў я не знайду.
Там кот дзвярьымі бразнуў
І ўскрыкнүў какаду.

І ўсе крывыя маскі —
Аслы і баравы,
Мурынкі, папуаскі,
Русалкі, лясуны

Прыпіхлі, як ад бомбы,
Глядзяць, як на пажар:
— Здаецца, ты казлом быў,
Цяпер адкрыты твар.

ЛІТАРА «У»

Літара «У», чаму
Стайш на аднай назе,
Падніўшы руки ўгару?
Воўчым выцьцём грызе

Восеньскую пару
Доўгае

у - у - у !

Сумны, тужлівы гук.
Роспач паднітаых рук.
І я далоні ўзыніму,
Трымцеочы:

— У — У —

Усявышні, чаму

Ў мове так поўна «у»?

Чуюцца ў словах сум,
Смутак, пакута, глум.
Гулка гудзе струна:

Скруха, згуба, труна...

А ёсьць і сузорны рух —

Музыка, мудрасыць, дух.

АРФА ДУШЫ

За сілу пачуцьцяў, за сонечны съвет
Эротыку лае сухі пустацьвет.

Нікчэмная лірка! Сыпей дзікуна

Аб тым, што за ѿмнай фіранкай

вакна!

Паклёпы растуць і рыхтуюць турму.

І людзі маўчаць, не пяречаць таму.

Здаецца, паўсталі съляпая пара —
Яны пагарджаюць свайго песьніара.

А нехта ўздыхае ў галоднай цішы:
Ты — наш адгалосак. Ты — арафа

души.

КРАСКІ ў ШЭРАНІ

Дні радасыці на ўзбочы —
Ў далоні ты ня пляскай!

Каханье мае вочы
З чароўна павязкай.

А прыйдзе без павязкі,
На жаль, занадта позна.
Душа рассыпле краскі,
Ды ў тэй вясыне марозна.

ДЪЗВЕ КРОПЛІ

У блакітныя вокны —
Дажджавыя валокны.

Ды на шыбінах
Завіаюцца,

Раздрабняюцца,
Разълятаюцца
Дыямантамі-краплямі...

Вобраз мякка пантоплямі

Шамаціц па падлозе

І чаруе паэта...

Гата —

Радасыці сълёзы

Адсьпяванага лета.

Хай надвор'ем пахмурым

Павівае над мурам, —

Мне выбраныніца

Усьміхаетца

Добрай раніцай.

І тараніца

Маё сэрца пачуцьцямі...

Шмат вады ўскаламуці.

А паэзія мала.

Сённяні мроіцца-сыніцца

Залатая навала,

Звонкіх слоў навальніца.

У блакітныя вокны —

Дажджавыя валокны.

Кропля падае,

На шкло падае,

Слёзы радасыці

Мне нагадвае,

Зь іншай коціцца крапляю —

Павялічанай,

Цёплаю...

І радкі на паперы,

Як ад сонца праменіні.

Бязь любові і веры

Не гарэць у натхнені.

Ты са мной, дарагая!

І паэма другая

Нараджаеца.

Афармляеца,
Развінаеца...

Вунь зьліваеца

Кропля з кропляю дробнаю...

Штосьці вечна-падобнае...

Гэтак я, ты і слова —

У адзінную вязку.

Выйдзе верш адмысловы,

Ператворыў ў казку.

МОСТ

Я пазнаю ў вачох тваіх
Мой съмех далёкай маладосьці,

Той съмех яшчэ ў грудзёх

Ня сціх.

Ты памятаеш?

Там — на мосьце...

Мы там на Случчыне, калі

Вясны зывіваліся карапы,

Лакціямі поручні гнялі

І ў речцы нераст назіралі.

Цівіла няўрымсльвай сінь,

Яна здавалася густою.

Там звязлі плоткі, карасі

Сваёю срэбнаю лускою.

І мітусіліся ў вадзе.

І тая хвалаў таямніца

Аж праз гады да нас ідзе.

І Случ

Зь дзяцінствам нашым

Сыніца.

І не забыцца як і мой

І твой</

Парэгабілітацыяне выданье твораў Максіма Гарэцкага

Клясык беларускай мастацкай прозы падыход пісьменьніка да вырашэння на чале з гэтым творы «Сымпатыі аўтара на баку большавікоў». Гэтыя выданія, зроблены Перкінам, усё-ж як выратаваў апавесці ад канчальнага прысуду. Но вось у 1961 годзе выходзіць літаратурная праца Алеся Адамовіча пад загалоўкам «Беларускі раман», у якой нармальная мусіўбы знайсці адпаведнае месца аўтара «Дзівюх душ». Тым часам у гэтым абшырным, но на цэлых трох балонах, даследаванні, навет сама прозывічка Максіма Гарэцкага ўжо не успамінаецца зусім. Выглядзе выразна на то, што справа рэгабілітацыі Максіма Гарэцкага ў гэтым часе была прагненая.

Аднак-ж я пасля выйшла, што перагляд гэты ўсё-ж як стаўся канчальным. На пачатку 1963 году выходзіць з пісьменьніка асвяродзіцца новая спраба шырой і падвойнай рэгабілітацыі Гарэцкага.

Ст. Ст.

Тодар Глыбоцкі цалкам не рэгабілітаваны

25-га лютага споўніліся 18-ыя ўгодкі з дні съмерці беларускага паэты і пісьменьніка Алеся Дудара — Тодара Глыбоцкага.

Літаратурная энцыклапедыя (выданьне 1930 году) дае некалькі радкоў пра беларускага паэту Алеся Дудара. Адзначаецца, што ён быў сябрам літаратурнага згуртавання «Польмы» і што выйшлі з друку ягоныя зборнікі: «Шанхайскі шоўк», «Вежа», «І залацісці і сталёў». Падкрэсліваецца таксама, што творчыцца Дудара мае «дробна-буражыныя характеристы», а сам аўтар у 1929 годзе перайшоў «з лягер контэрреволюцый». Апошні радок дае такую заслівную характеристыку: «Пад псеўдонімам — Тодар Глыбоцкі, Дудар ведамы як літаратурныя крытыкі, якія на прадыя не-калькіх год спекулююць іменем пралетарыту; прыкryваючыся марксизмам, ён стараўся раскладаць пралетарскую літаратуру».

Гэтак ацэньвалі творчую дзейнасць Алеся Дудара ў 1930 годзе, калі ён быў першы раз высланы з Беларусі. Потым у 1936 годзе яго падтруна арыштаваюць і съслед аўтамабілем. І ўжо ў наступных новых выданнях савецкіх энцыклапедый яго больш як прыгадаюць. Толькі пасля рэгабілітацыі Алеся Дудара, сталася ведамы што ён памёр 25-га лютага 1946 году.

Сёня ягону паэтычную творчысць прымаюць пазыўчына. Аднак зусім іншакі савецкія крытыкі ставяцца да яго, як да літаратурнага крытыка. Ня ўсё-ж якія признашацца у выказаваннях Тодара Глыбоцкага. А менавіта, — у пытаннях драматургії.

Старэйшае пакаленьне беларускіх пісьменьнікаў памятае тэатральну дыскусію 1928-29 годоў. Беларускі рэпэртуар таго часу быў вельмі амбіканаваны. Апрача п'есы Міровіча «Запіюць вера-

снаву, што ў гэтым творы «Сымпатыі аўтара на баку большавікоў». Гэтыя выданія, зроблены Перкінам, усё-ж як выратаваў апавесці ад канчальнага прысуду. Но вось у 1961 годзе выходзіць літаратурная праца Алеся Адамовіча пад загалоўкам «Беларускі раман», у якой нармальная мусіўбы знайсці адпаведнае месца аўтара «Дзівюх душ». Тым часам у гэтым абшырным, но на цэлых трох балонах, даследаванні, навет сама прозывічка Максіма Гарэцкага ўжо не успамінаецца зусім. Выглядзе выразна на то, што справа рэгабілітацыі Максіма Гарэцкага ў гэтым часе была прагненая.

Аднак-ж я пасля выйшла, што перагляд гэты ўсё-ж як стаўся канчальным. На пачатку 1963 году выходзіць з пісьменьніка асвяродзіцца новая спраба шырой і падвойнай рэгабілітацыі Гарэцкага.

Да 150-годзьдзя ад дня нараджэння Тараса Шэўчэнкі

Нядыёна споўнілася 150 гадоў ад дня Свабода для Шэўчэнкі — гэта і мэта, і нараджэння выдатнага украінскага пісьменніка Тараса Шэўчэнкі, паэты, якія не толькі дарагі Украінцы, але і іншым свабодолібным народам ды асаўлівам. Беларусам, як суседзям, і прыяцелямі Украінскага народу.

Шэўчэнка, ягонае жыццё ў літаратурнай творчасці — гэта адзінае ўсё-ж як стаўся канчальным. Для яго свабода аздінкі, грамадства, нацыі і вядрджаў унутраную незалежнасць і аўтарства сваёй душы. Яго падтрымоўваючыя ягонае жыццё, што спрэчкі, ягонае съветапогляду і ўсё-ж якія, што свабода — гэта было ў вачох Шэўчэнкі, і што навольніцтва на магчымай найбольшым злачынствам супраць ягоныя съветы, ягоныя свабоды, ягоныя съветаў. Свабода забавязае гэтыя запанаванні над съветам.

Адзначаючы 150-ы ўгодкі з дня нараджэння літаратурнага волата й нацыянальнага прадка Украінскага народу, трэба адзначыць ягоныя вялікія ўспамінанні на беларускую нацыянальную адраджэнне й беларускую літаратуру. Клічы Шэўчэнкі да змагання за свабоду і незалежнасць, клічы не забываць сваёго слáўнага мінулага, ісці з народам і працаўца для народу, — усё-ж гэта выклікала вялізарнае роху на Беларусі і народы беларускіх адраджэнцаў ісці шляхам вялікага Украінскага нацыянальнага прадка. І на дзіве таму, што імя Шэўчэнкі як было так і цілера застаецца да такім дарагім для кожнага Беларуса. І зразумела, чаму беларускі паэты, асаўлівік Купала і Колас, з такой любасцю адносіцца да творчасці Шэўчэнкі і перакладалі ягоныя творы ў беларускую мову.

Вось Шэўчэнкай «Запавет» ў перакладзе Янкі Купалы:

Як памру, дык пахавайце

Мяне на кургане,

Сядр стэпу шырокага

На Украіне сладчай,

Каб бяскрайнія разлогі,

І Дняпро, і кручи

Было відна, было чутна,

Як грыміць грымучи,

Як ён змые з Украіны

У сінє мора

Красу варожку... Вось тады я

І поле і горы —

Ўсё пакіну, паліту я

Да самога Бога

Памаліца... Да таго-ж я —

Ня ведаю Бога.

Пахавайце, ды ўставайце,

Ланцугі парвіце,

І варожай злой крывёю

Волю акарпце.

І мяне ў сям'і вялікай,

Сям'і вольнай, новай

Памянуць вы не забудзьце

Нязлымі ціхім словам.

Справа не ў марксысткай вульгарызациі пласцовых крытыкаў, не ў кваліфікаванасці кіраўнікоў тэатру. Беларускія драматургія можа развівацца і мажа папаўніць рэпартуар тэатру ў тым выпадку, калі рэгабілітацыя пісьменьнікаў, а ў тым ліку і Тодара Глыбоцкага, будзе праводзіцца значна шырэй, чымся да гэтага часу.

К. Р.

Менск, дзе на чале з ген. Кандратовічам дзейнічаў Цэнтральны Беларускі Ваенны Штаб. Асаўлівік вялікі фармацыі падсталі пад кіраўніцтвам ген. Пажарскага ў Румыніі, дзе стаялі корпусы расейскіх войск, утвораныя на тэрыторыі Беларусі і таму складаліся амаль поўнасцю.

«Павялічэнне беларускіх войск, настроеных супраць Немцаў і бальшавікоў, вельмі непакоіла бальшавікоў і яны у многіх гарадох (Віцебску, Смаленску, Воршы і Менску) нападалі на Беларуса і пробавалі іх разбройць. Спраба гэтая ў Віцебску, Смаленску і Воршы ім поўнасцю ўдалася, бо нявлікія беларускія аддзелы, якія стаялі ў названых гарадах, пасля адгажнага супраціву, былі разбройлены. У Менску аднак бальшавікі падцярпелі наўдачу і пасля некалькі дзён пасля нападу, самі былі 17 лютага 1918 г. выкінены беларускімі аддзеламі з дапамогай польскіх з гараду і яго ваколіцаў на 150 вёрст. Уся ўлада ў гарадзе і амьшчанай губерні перайшла да ураду БНР.

«На дапамогу слабым беларускім сілам, каторыя былі ў вызваленім раёне, быў выкліканы з Румыніі Беларускі Корпус ген. Пажарскага. Зараз-ж было выслана некалькі эшелонаў, але, на жаль, яны спазніліся. 25 лютага беларускія аддзелы ў Менску прымушаны былі 10-й нямецкай арміяй, увайшоўшай у Менск, здаць зброя.

«Цераз некалькі дзён Румынія, падпісашы мір з Немцамі, абкружылі рэшту беларускага Корпусу і запрапанавалі яму здаць зброя ды выйсці з Ясаў. Брыгады згадзіліся на сваёныя паварот на бацькаўшчыну і на здачу зброя толькі не Румынам, а адумысланай камісіі, утворанай з прадстаўнікоў Антанты ў Румыніі...

«У Адэсе і Кіеве былі ўтвораныя беларускія этапы і ахой-нія аddyзелы пры іх. У іх, пасля разброеўнія беларускіх аддзелу на бацькаўшчыне і ў Румыніі, групаваліся рэшткі беларускай арміі. Частка не прыбыла дамоў, іншая загінула, ішчэ іншая з бяды ўстапіла ў белую расейскую армію.

«На прадыя ўсё-ж часу прыбываў на чале з палк. Ез-вітавам, быў арыштаваны, пасаджаны ў вязніцу, і толькі

неспадзянаваны выбух нямецкай рэвалюцый ўратаваў іх ад расстрэлу».

Як бачым, найбольшай перашкодай дзеля ўтварэння беларускай збройнай сілы была нямецкая акупацыя Беларусі ды неразумная нямецкая палітыка згіравання з бальшавікамі коштам Беларусі, спадзяючыся, што ім, Немцам, удастца перакіненімі сіламі з ўсходняга фронту выратаваць страты на заходнім фронце.

У другім падыяне 1918 году нямецкая акупацыя значна памякчыла. Па ўсё-ж Беларусі пад нямецкай кантроляй разгромілася культурнае жыццё, школьніцтва, тэатральнае адміністрацыя, а таксама дыпламатычнае дзейніцтва ўраду БНР. Немцы толькі супраціўляліся тварыцца беларускай войскі, якія хочучы дражніць бальшавікоў, з якімі навет падпісалі 27 жніўня 1918 г. у Бэрліне дадатковую умову да Берасцейскага трактату, у якой яны забавязаліся эвакуаціяй Беларусі і басіні Чорнага Мора ды не тварыць незалежных дзяржаваў на названых тэрыторыях.

У гэтым часе заварушылася і Горадня. Пайшлі весткі, што Горадзеншчына і Віленшчына ўвойдзіць у склад жамойцкай дзяржавы, а рэшта Беларусі будзе перададзена бальшавіком. У Вільні яшчэ 25-27 студзеня 1918 г. адбыўся зъезд прадстаўнікоў ад беларускіх арганізацый Віленшчыны, на якім быў выбрана Беларуская Рада, як нацыянальнае беларуское прадстаўніцтва. Ціпер чарга прышла і на Горадзеншчыну. На пачатку верасня 1918 акты ў беларускі Горадні пастанавіў склікаць агульную губернскую збору ў Горадні. З недахопу чыгунчынага і іншага транспарту арганізаторы разбройліся па ўсёй Горадзеншчыне і пераважна пеша абышлі важнейшыя месці і маiestchki, воласці і большыя сёлы, склікалі агульныя сходы, і там-жа выбіrali дэлегату на Зыезд у Горадні.

Такім парадкам 1-2 сінічкі 1918 году у Горадні адбыўся Беларускі Нацыянальны Кантрэс Горадзеншчыны, які аднаўміна паклікаў да жыцця Горадзеншчыны Беларускую Управу з Е. Курловам на чале ды выказаўся за далучэніе ўсеі Горадзенскага губерні на асновах аўтамоніі да жамойцкай рэспублікі.

Тымчасам 11 лістапада наступіла капітуляцыя Нямецкага арміі. На ўсходнім фронце ўлада ўперанія нямецкія жайнерскія рады, прыязні настроеныя да бальшавікоў, якія дамаўляліся з імі аб перадачы тэрыторыі, узбраенія, транспарту і г. д.

Праўда, п. 12 капітуляцыйнай умовы альянтаў з Немцамі

прадбачаў на ўсходзе паступовую эвакуацыю аж да часу пакуль альянты не развязаюць спрэчку стрыманыя бальшавікоў, але на ўсюды гэта было магчымым. У Нямеччыне ўзынялася рэвалюція, якая пагражала развалам усіх армій. Тому ўжо ў другой падавіне лістапада Немцы пачалі эвакуацыю ўсходніх Беларусі.

2. УМОВА БНР З ТАРЫБАЙ

У 30-ыя ўгодкі съмерці Доўнар-Запольскага

Сёлета выпадаюць 30-ыя ўгодкі съмерці фэдэратыўная частка ў саюз дзяржаваў. Гэтыя няпэўнасці й сумлевы быў відатнага беларускага гісторыка — Мітрафана Доўнар-Запольскага. Пішучы кілкіны ниведаньнем роднай гісторыі і недастатковай адзінай культуры беларускага народу.

Доўнар-Запольскі... расейскі гісторык. Ад 1901-га году — прафэсар Кіеўскага ўніверсітэту. Пасля 1917-га году працаў на Беларусі. Досьледы Доўнар-Запольскага: «Дзяржава гаспадарка ў Вялікім Княстве Літоўскім пры Ягайлавічах» (1901), «Нарсы па арганізацыі заходні-рускага сялянства ў 16-ым стагодзідзе» (1901), а таксама манаграфіі з гісторыі дзяржавных, народных гаспадарстваў старожытнай Русі і расейскай дзяржавы 16-17-ых стагодзідзяў».

Гэта ёсць, што можна даведацца з энцыклапедыі аб Доўнары-Запольскім. Аб тым, што ён зяяўлецца закладчыкам фундамантаў сынтэзы беларускай гісторыі — ні слова.

Кажны зь Беларусаў, хто знаёмы з досьледамі роднай гісторыі, сустракаўся з праўшывшым прафэсарам Доўнар-Запольскага. Ягоныя працы, прысьвечаныя гісторыі Беларусі ад найдаўнейшых часоў, ведамыя даёўкай паза межамі нашай Бацькаўшчыны, у загранічных наўкувых съвеце. Прафэсар Доўнар-Запольскі выпуслыў у съвет шмат капітальных працаў у расейскай і беларускай мовах аб Беларусі. Заслуга Доўнар-Запольскага ў тым, што ён першы заклаў фундаманты сынтэзы беларускай гісторыі з вывэй асновы ейнага будучага будынку. Бязупынныя студні над мінульм свайго народу дазволілі прафэсару Доўнар-Запольскому валодаць да сканалістичным матэрыялам і зіндуць, як кашуць, з птушынага лёту на беларускую мінуўшчыну.

Прыгаданая сынтэза нашай мінуўшчыны выражана ў працы Доўнар-Запольскага — «Асновы дзяржаваў народу Беларусі», хоць думкі скандансаваны ў ёй на цікікі знайсці ўва ўсіх ягоных манаграфічных працах.

Пазнаёмімся кората із зыместам гэтай працы. Дадамо, што «Асновы дзяржаваў народу Беларусі» былі выдадзеныя таксама ў ангельскай, французскай і нямецкай мовах.

Спачатку адцемім, што гэта праца з'явілася ў першыяд рэвалюцыі, калі ўсе народы былі маскоўскай імперыі, а ў тым ліку і Беларусы, імкнуліся да адбудовы свае ўласнае дзяржаваў народу. І мы ні ведам другога славянскага племя, у якога-б гэтая рыса настолькі яўніца, як кашуць, з птушынага лёту на беларускую мінуўшчыну.

Пераходзячы да генезы Вялікага Княства Літоўскага, прафэсар Доўнар-Запольскі адкідае распаўдю сюжанью тэорыю аб гэтак званых «Літоўскіх падвойях», паводле якое Вялікага Княства Літоўскіе было збудавана шляхам падвойя этнографічна-літоўскім элементам беларускіх гаспадарстваў: «Гістарычная наўка рапчуца збівае ўсе адзнакі заўважаньня беларускіх земляў літоўскім князем, гаспадаром. Гэты лад вытварыўся шляхам эвалюцыі даўнейшага вечавога парадку.

Прафэсар Доўнар-Запольскі падвойя беларускіх земляў адбывае добраахвотна — шляхам умовы, або жанімства князёў, — адзначае аўтар.

Праводзячы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скія характеристики новай дзяржавы. На прыкладзе як-бы няпэўнай й сумліўнай кіраванія Казімера, Аляксандра, Жыгімонта Казіміравіча, Жыгімонта-Аўгуста можа тварыць асобную самастойную прафэсар Доўнар-Запольскі паказвае, што і Палікі выбіралі нашыя гаспадароў

з'яўшчынай ўсіх ягоных працаў.

Гаворачы як-бы аб прычыне, якая выклікала напісаныя працы, прафэсар Доўнар-Запольскі сцвярджае: «Нарэд-скі

Зь беларускага жыцьця**Рэха съяткаваньня ў 25-га Сакавіка****у Пaryжы**

Беларуская калёнія, хоць і съціпля сваім лікам у парадынані зь іншымі эміграцыйнымі асяродкамі, ўсё-ж прысьцілі шмат увалі съяткаваньню Дня Незалежнасці Беларусі.

Як штогоду, так і сёлета, съяткаваньне началося Съяткай Літургіяй, якую адслужыў а. Леў Гарошка ў капліцы сьв. Людовіка. У часе Літургіі съпявашор хор французскіх студэнтаў, якія карысталіся беларускімі царкоўнымі напевамі яшчэ з 16-га і 17-га стагодзідзяў. Хорам кіраваў ведамы экспрет беларускай царкоўнай музыкі сп. Э. Прадэль. На літургіі прысутнічала Прэзыдэнт Рады БНР інж. Мікола Абрамчык зь сям'ёю ды за-прошаныя госьці ад чужынцаў.

Папаўдні адбылося ўрачыстое паседжанне ў прыгожай залі Дыклезіяльнага Дому. На паседжанні прысутнічалі таксама госьці іншых нацыянальнасці: Французы, Харваты, Грузіны, Казакі, Украінцы, Летувісы.

Урачыстасць пачалася адыгрынем «Пагоні» кампазытара Равенскага. Старшина Аб'яднання Беларускіх Работнікаў у Францыі, сп. Наумовіч, напрацоў Прэзыдэнта Рады БНР прамовіз да прысутных. Прэзыдэнт падкрэсліў незалежнасць савецкай палітыкі як у нацыянальным, так і ў палітычным ды эканомічным сэнсе. Прэзыдэнт падкрэсліў, што ўжо сам назоў «Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік» зъяўляецца пустой кампазыцыйнай словаў, ба на захопленых гэтым саюзам тэрыторыях има запраўных саветаў — іх выцінулі партыйныя ячейкі аж да вярхоўных саветаў улучна, няма сацыялізму — ён заменены эпатызмам, ці інакші какуюні, дзяржаўным капіталізмам, няма і рэспублікі, якія зъяўчына характеристызуюцца грамадзкім, палітычным ды рэлігійнымі саўбодамі для грамадзян. Значыцца — ня можа быць і саюзу гэтакіх рэспублік, паколькі яны не існуюць. Тоё, што на-зірае ў гэтак званых нацыянальных распубліках, гэта нічога іншага, як новая форма царскага імперыялізму. Вось

**у выдаўцеце «Бацькаўшчыны»
або ў нашых прадстаўнікоў
заўёды можна набыць наступныя кнігі:**

Янка Купала. СПАДЧЫНА. Выбар пазіз з крэтычным артыкулам Ст. Станкевіча. Бач. 564. Цана 7, 9 або 11 ам. дал. (залежна ад вокладкі й паперы).

Янка Купала. ТУТЭЙШЫЯ. П'еса з крэтычным артыкулам Р. Склота. 83 бач. Цана 1 ам. дал.

Янка Купала. РАСКІДАНАЕ ГНЯЗДО. Драма з крэтычным артыкулам Р. Склота. 58+ХV бач. Цана 1 ам. дал.

Якуб Колас. НОВАЯ ЗЯМЛЯ. Пазам з крэтычным артыкулам Р. Склота. XXXII+246 бач. Цана 3 ам. дал.

Якуб Колас. СЫМОН МУЗЫКА. Пазам з крэтычным артыкулам Р. Склота. XXXII+238 бач. Цана 3 ам. дал.

Якуб Колас. У ПАЛЕСКАЙ ГЛУШЫ. Повесць. 158 бач. Цана 1,50 ам. дал.

Максім Багдановіч. ВІНОК. Збор твораў з крэтычным артыкулам Ст. Станкевіча й Ант. Адамовіча. 274 бач. Цана 3 або 4 ам. дал. (залежна ад вокладкі).

Алесь Гарун. МАТЧЫН ДАР. Збор твораў з крэтычным артыкулам Ант. Адамовіча й А. Барычэўскага. 268 бач. Цана 3 ам. дал.

Андрэй Мрый. ЗАПІСКІ САМСОНА САМАСУЯ. Сатырычная аповесьць з крэтычным артыкулам Р. Склота. 88 бач. Цана 1 ам. дал.

Лукаш Калюга. НЯДОЛЯ ЗАБЛОЦ-
KIX. Аповесьць з крэтычным артыкулам Р. Склота. 127 бач. Цана 1,50 ам. дал.

Власт (Вацлаў Ластоўскі). ТВОРЫ. Апавяданні. 112 бач. Цана 1 ам. дал.

Юрка Віцбіч. ПЛЫВЕ З-ПАД СВЯТОЙ ГАРЫ НЕМАН. Мастацкі нарыс. 94 бач. Цана 1 ам. дал.

Аляксей Кулакоўскі. ДАВРАСЕЛЬ-
ЦЫ. Аповесьць з крэтычным артыкулам Ст. Станкевіча. 110 бач. Цана 1 ам. дал.

БЕЛАРУСКІЯ КАЗКІ. Зборнік народных казак і літаратурных твораў з казачымі мітавамі. 215 бач. Цана 3 або 4 ам. дал. (залежна ад вокладкі).

Ля ЧУЖЫХ БЕРАГОУ. Альманах твораў беларускіх эмігранцікіх пастаў і пісменнікаў. 238 бач. Цана 3 ам. дал.

Рыгор Крупына. ВЫБРАНЫ ТВОРЫ. Цана 2 ам. дал.

дзеялі гэтага, — казаў далей сп. Прэзыдэнт, — бальшавікоў гэтак страшыць дзеянасць эміграцыі, якай ўсіх раскрывае гіпакрызію і хвальш савецкай пратагонты.

Пасля прамаўлялі прадстаўнікі іншых народоў. Асабліва сымпатыя вызываўся аб беларускай мінуўшчыне сп. Дэ ля Прадэль з Ангельшчыны, які падкрэсліў дэмакратычнасць і талерантнасць, канстытуцыі Вілігага Княства Літоўскага, якой быў Літоўскі Статут. Думку Прэзыдэнта Абрамчыка цалкам падтрымаў палкоўнік Лянцкоронскі — старшина Саюзу Камбатантў Сірэдній і Усходній Эўропы. Генэрал Дэ Ліні падзяліўся сваімі ўспамінамі з часоў 1917—21 гадоў, калі яму самому даводзілася браць удел у тых бурлівых падзеях ды быўцца падыходам ад тагачасных беларускіх палітычных цэнтраў да рэпрэзэнтавання беларускага вызволінага руху.

Прадстаўнік Украінцаў, сп. Кавальскі, падкрэсліў сваі сымпаты да Беларусі, як да народу, так і да беларускіх вызвольных намаганін. Сп. Кавальскі сказаў, што нацыянальная съведамасць чалавека — гэта найблізкі шляхотнае пачаткі чалавека і яно зъяўляецца тэй сілай, якія адна толькі здольна пастаўіць чалавецтва на належнае яму месца.

Сп. Наумовіч прычатаў даклад на тым, што ўрачыстасць падкрэсліў дэмакратычнасць і талерантнасць, канстытуцыі Вілігага Княства Літоўскага, якія змагара за нацыянальныя і сацыяльныя праваў беларускага народу; сълядамі Каліноўскага пашылі іншыя змагары, якія і давалі беларускую справу да гістарычнага дня 25-га Сакавіка, дні абвешчаныя Беларускай Народнай Рэспублікай незалежнай дзяржавай.

На заканчэнне афіцыйнай часткі прысутнія адсыпвалі беларускі нацыянальны гімн.

Пасля ўрачыстасці адбылося прыніцце для прысутных гасцей.

У Беларускай капліцы а. Я. Абабурка

адслужыў сьв. Літургію і адмысловы

прынагодны малеен.

Урачыстую частку акадэміі адкрыў старшина Управы ЗБВБ у Брадфордзе — сп. Янка Калбаса, адзначаючы важнасць нашага абавязку да шанаванія ідэялаў Акту 25-га Сакавіка.

Абшырныя прынагодныя реферат прычатаў сакратар Управы ЗБВБ — сп. Мак. Пасля заканчэння реферата быў адсыпаны беларускі нацыянальны гімн.

У мастацкай частцы Акадэміі выступілі сабры Беларускага Юнацкага Клубу

у Брадфордзе ў беларускіх нацыянальных вопратках. Яны выканалі беларускі народны танец «Лівоніх» і «Польска Янка». Хор беларускай сыботнай школы ў Брадфордзе пад кіраўніцтвам сп. А. Буты, прыспываў тры народныя беларускія песьні.

На заканчэнне мастацкага часткі, якая зрабіла такое прыемнае і вялікое ўражанне на прысутных, быў уручаны падарак для танцораў і сыльвачак у якіхі грамафонных пілатак; была выкананая падзядыца сп. А. Буты, сп.-ні Л. Міхалюк і сп. Ю.Хаходка, якія піакалі шмат працы пры падрыхтоўцы нашых юнакоў.

Жаночая сэкцыя нашага асяродку падрыхтавала прыгожы банкет для прысутных гасцей.

К. Крушына

Гадавы Сход Згуртавання Беларусаў штату Ілінойс

8 лютага гэтага году ў Чыкага, у залі прыкметы царкве Хрыста Спаса, адбыўся Гадавы Сход Згуртавання Беларусаў штату Ілінойс. Сход быў прызначаны спраўдзаныя з дзеянасці кіраўніцтва арганізацыі за мінулы год. перавыбарамі сабры Беларускай Народнай Рэспублікі, пастаўленыя наладзілі 22 сакавіка. Перавыбранай Упраўдзе даручана правесці падрыхтоўку да съяткавання, паведаміць аб ім гарэдзкі і штатавы ўлады, ды падаць адпаведныя інфармацыйныя матэрыялы для мясцовай прэсы.

Сабры Управы дакладна пайфармавалі ўздеяньнікамі Сходу пра дзеянасць арганізацыі за спраўдзаныя пэрыяды. Скарбнік Управы, сп. Бяленіс, паведаміў Сходу аб стане фінансаў арганізацыі на толькі за 1963 год, але ён за ўесь пэрыяд існавання арганізацыі. Справа здадзіла скарбніка паказала, што сабры Згуртавання акуратна плацілі свае сяброўскія складкі і падтрымлівалі фінансава іншыя грамадзкія мерапрыемствы.

Пасля спраўдзанчыні, уступаючай Управе Згуртавання, на прапанаванне Рэзвізійнай Камісіі, Сход праз аклямацию выказаў давер з падзялою.

На жаданні Агульнага Сходу, Управа Рэзвізійнай Камісіі быў перавыбраны на наступны год.

ПОШУКІ

Юры Грыбун з Дому прыстарэльных у Майнкофене шукае сястру Глафіру Грыбуна, якай калісці жыла ў ДП-лягерах Кам і Эрланген, а потым выехала прададападобна ў Аўстралію. Просьба пісаць на адрес:

Herrn Georg Gribun
8351 Pankofen
Mainkofen, N. 3
Pflegeanstalt
Deutschland

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Беларуская школа-інтэрнат імя сьв. Кірылы Тураўскага ў Лёндане ўжо прымае ўступнічыя заявы ад кандыдатаў на новы 1964-65 школьні год.

Кандыдаты павінны быць хлапцамі беларускага паходжання (г. зи, прынамсі адзін з іхных бацькоў павінен быць Беларусам) у веку ад 8 да 11 гадоў. Старэйшыя хлопчыкі будуть прымаць толькі ў вынятковых выпадках.

Лік вольных месцаў у школе вельмі абмежаваны. Заявы будуть разглядацца ў парадку атрыманні. Дзеля гэтага бачыкі, якія дзялілі-б паслаць сваі сыноў у Школу сьв. Кірылы Тураўскага ў наступным школьнім годзе, павінны ўсамі уласным інтэрэсам звязацца ў гэтым спраўе як найхутчай да кіраўніцтва школы.

Уздеяньні на адрес:

The Rev. Headmaster
St. Cyril's House
41, Holden Road,
London, N. 12

ДА ўВАГІ НАШЫХ ПАДПІШЧЫКАЎ У ЗША

Гэтым яшчэ раз напамінаем і ласкава просім нашых падпішчыкаў у ЗША, якія газету не пасярдзяно атрымліваюць з Мюнхену, сваю залегласць заўсёды ўрэтуліўваць у нашага прадстаўніка сп. Б. Даніловіча, пераказваючы гроши на наступныя ягоныя адрес:

Mr. B. Danilovich
303, Howard Str.,
New Brunswick, N. J.
Mr. W. Duniec, 3444 Marvin Ave.,
Cleveland 9, Ohio.

НАШЫЯ ПРАДСТАУНІЦТВ

АНГЕЛЬШЧЫНА: Mr. Aleksander Laszuk, 97 Moore Park Rd., London, S. W. 6.

АУСТРАЛІЯ: Mr. A. Vasilenia, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.

Mr. A. Maroz, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.

Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.

Mr. W. Akavyt, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.

БРАЗІЛІЯ: Mr. C. Cimafiejczyk, Praza 78, Tiridentes, Curitiba — Paraná.

ЗАДЗІНОЧАНЫЯ ШТАТЫ: Mrs. L. Bielenis, 2042 W. St. Paul Ave., Chicago 47, Ill.

Mr. B. Danilovich, 303 Howard St., New Brunswick, N. J.